

KULTURNO PROPAGANDNI KOMPLET BR. 241, GOD. XVI, BEOGRAD, PONEDELJAK, 21. MART 2022.

Redakcija: Aleksandra Sekulić, Dejan Vasić, Jelena Veljić, Dušan Grlja; Font Mechanical: Marko Milanković; E-mail: redakcija@elektrobeton.net; www.elektrobeton.net; Sledeći broj izlazi 19. aprila

MIKSER

Piše: Aleksandra Sekulić

HVATAČ SNOVA U VOZU IZ KIJEVA

Dreamcatcher: Hvatač snova, štiti od ružnih snova i zla, po verovanju severnoameričkog naroda Ojibwe

Plavo-žuti voz stigao je u Suboticu tog avgusta 2001. godine sa neobičnim teretom: donosio je iz Kijeva selekciju filmova sa festivala *Dreamcatcher* na VHS kaseti, sa katalogom, i poklon paket (zubrovka i percovka) za goste Jugoslovenskog festivala jeftinog filma (JFJF) koji su organizovali Low-Fi Video iz Beograda i KLJUN iz Subotice. Bili su to filmovi za koje sam, po sećanju na program *Dreamcatcher* festivala zamolila Olgu Žuk (Zhuk), direktorku Centra za savremenu umetnost u Kijevu, da nam ih „sabere“ na VHS kasetu. To je bio jedan od međunarodnih programa te važne godine u Subotici, kada se činilo da nam se ceo svet vraća i okuplja, posle vakuuma izolacije koji danas obeležavaju slovom: „1990te“. Ivana Ćirica snimala je TV specijal u Subotici, i moj je zadatak bio da objasnim kakav nam je program stigao iz Kijeva.

Kako objasniti tako raznolik program: bilo je tu animacije, kratkih filmova, video arta, svega što mi se učinilo da će inspirisati neke od mnogobrojnih pravaca, stilova i eksperimenata u uzavreloj produkciji Low-Fi Videa koja se širila i okupljala stotine ljudi širom Srbije. *Dreamcatcher* je bio prvi međunarodni festival na kojem sam mogla da vidim specijalne programe iskusnih kustoskinja i kustosa iz sveta (Kanada, Estonija, Nemačka, Rusija, Poljska, Bugarska, Holandija...), da čujem predavanja umetnika i teoretičara, i da konačno, upoznam kolegice i kolege iz „regiona bivše Jugoslavije“. Nisam propustila nijedan program, osećala sam veliku odgovornost prema Low-Fi Videu koji me tamo delegirao. A još su me stavili i u žiri – katalog festivala sam naučila napamet i već tamo probrala radove koji će nama, kod kuće, nešto značiti. Sa jednog od viših spratova u hotelu Slavutić imala sam pogled na spomenik *Otadžbina* (džinovska betonska žena koja u vis diže mač i štiti) i nadala sam se da ću imati vremena da obidem ceo ovaj grad, koji me neod-

ljivo podsećao na Beograd (kao u snu, slično, samo veće i čudnije). Uspela sam da ga „prehodam“ bar u nekoj meri, ponešto svakog dana, dok se Kijev renovirao i spremao 10. godišnjicu nezavisnosti Ukrajine, bilo je povremenih nestanaka struje, videla sam džipove, manastire, velike zgrade državnih institucija, galerije, knjižare; bilo je siromašnih ljudi na ulici, ali i malih posuda u parkovima u kojima su ljudi ostavljali po koji griven za hranu psima lualicama koji u tim parkovima žive i koju im neko redovno kupuje od tih priloga. U žurbi da stignem na sledeći program u jednom takvom obilasku, pitala sam neke klince, srednjoškolce, na jednom od većih trgova, kako da stignem do bioskopa Žvoten. Nisu baš dobro razumeli engleski, pitali su me odakle sam. „Film, Jugoslavija“ – odmah su se nasmešili na ovu odrednicu, i krenuli sa mnom do stanice metroa. Rekli su mi ime neke stanice, ali nisu otišli, već su se sa mnom vozili dok nisam stigla na odredište – da se ne bih zburnila. U metrou sam se osetila kao u vreme-

plovu, čemu su bitno doprineli i glasovi koji su autoritativno oglašavali imena stajališta, i velike dvorane čekaonica sa ukrasima iz sovjetskog vremena. Pozvala sam klince na festival, ali morali su nazad.

Na predstavljanju Low-Fi Video selekcije bilo je, pored festivalskih gostiju, puno ukrajinskih studenata. Jako sam se trudila da u uvodu objasnim odakle je ovaj program stigao: o vremenu u kojem je video tehnologija omogućila da se ideje jugoslovenskog kino-amaterizma promiču kao gest alternative otuđenom i autističnom opresivnom sistemu i njegovom medijskom pritisku, o rasterećenju produkcije od tehničkih standarda i estetskih konvencija, oslobađajućem kolektivnom iskustvu događaja u kojem je publika učestvovala u programiranju i priključivala se, o oživljavanju javnih prostora, o prihvatanju svega: eksperimenata sa filmskom trakom, kompjuterskih demoa, video arta umetnika i umetnica koji se bave novim medijima, studentskih filmova i priloga poznatih reditelja i

MIKSER

Aleksandra Sekulić:
Hvatač snova u vozu iz Kijeva

ŠTRAFTA

Zorana Simić:
Dve muške knjige

ARMATURA

Nikola Gajić:
Osmomartovska dešavanja u Jugoslaviji

ZID

Goran Đorđević:
Sećanja na jednog Mondrijana

rediteljki, kao i VHS uradaka kolektiva iz marginalizovanih mesta i ljudi koji do tada nisu imali priliku da umetnički stvaraju. Kada je počela projekcija bilo je čudno, studenti su se smejali na pravim mestima, netremice pratili dijaloge, i tapšali posle svakog filma: „Funeral Dance of Irfan Muertes“, „Sve je stalo, samo deca rastu“ i drugih, ali film „MrMr“ Nenada Mikalačkog je izazvao euforiju. Prilazili su mi i govorili da su sve razumeli, što je jako zanimljivo za film koji je napravio poseban jezik. Olga mi je pisala kasnije sa molbom da dozvolimo da puštaju ovu selekciju ponovo, posle festivala, jer studenti traže. Naravno da može...

Poslednji dan festivala sa dodelom nagrada odvijao se na brodu koji nas je vozio po Dnjepru. Velikanovi (Andrej i Julija), umetnici iz Moskve, pokazivali su mi sa reke luk ukrajinsko-ruskog prijateljstva, a kasnije za stolom prevodili sve one stereotipne viceve koje su jedni drugima pričali okupljeni učesnici iz bivšeg Sovjetskog Saveza, bilo mi je komično, jer mi je bilo jako poznato. Dobili smo pozive na gostovanje Low-Fi Video selekcije na festivalima u Cirihi, Novosibirsku, Sofiji; sve te kataloge i knjige spakovala sam kao najveće *izorano* blago i donela u Beograd, kako bi ih podelila sa kolegicama i kolegama u kafani Mornar gde smo se okupljali i planirali Low-Fi Video događaje. Prepričavala sam programe, filmove, planirali smo, delili zadatke; dopisivala sam se sa Olgom, dogovorila, dočekala i prihvatila na subotičkoj stanici, avgusta 2001. godine, ovaj moj prvi *izorani* međunarodni program, bila sam i sama *dreamcatcher*. Na strip radionici koja je uvek pratila naš JFJF, Mateja Rackov je nacrtao mene kako večno čekam taj voz. Charles Alverson, prijatelj i gost festivala, pročitao je pismo kolektiva Leteći cirkus Montija Pajtona i gledali smo delove filma „Smisao života“ koji nisu ušli u finalnu verziju. Imali smo i goste iz Crne Gore, BiH, Slovenije, Mađarske,

↑ 1. Goran Đorđević „Kako kopirati Mondrijana“, Narodni muzej, Beograd 1983.

➔ 2. Goran Đorđević, „Kako kopirati Glasnik apokalipse“, video, SAC Beograd 1981.

Rumunije. Gostujući program *Dreamcatcher* otvoren je „Zečevima“ Ilje Čičkana iz Ukrajine, preko radova „Triptih“ Roberta Arnolda, „Gwai Lo“ Dejvida Filipa i Pola Roulija do „Active Passive Passage Conversation“ Tobajasa Andersona, i ko zna koliko još radova kojih se sada ne sećam. Projekcija je bila na otvorenom, kod Otvorenog univerziteta u Subotici, bilo je krcato, i bilo je svečano. Kako je teško sažeti tu priču u par minuta u TV specijalu. Posebno kada u nju treba ubaciti i budućnost, koja mi je bila tako jasna i bogata, bučna od saradnje, gostovanja, razmene. Koliko mi je iz te budućnosti bilo neverovatno da je samo dve godine ranije gorelo nebo iznad Pančeva kada je pogodena rafinerija 1999. godine i da smo probudeni bombom koja je pala na kinesku ambasadu trčali u skloništa, ili da sam samo sedam godina ranije strepela za sudbinu rodbine u opkoljenom Sarajevu, gledala kolone izbeglica iz Hrvatske i jezive medijske reportaže sa ratišta, da sam samo tri godine ranije na ulazu Filološkog fakulteta zatekla krvave kolege koje su maskirani batinaši napali zbog studentskog protesta 1998. godine, da sam samo pet godina ranije stajala ispred policijskog kordona u Ulici kneza Miloša 1996. godine na početku studentskog protesta...

Od početka invazije ruskih snaga na Ukrajinu, koju je naredio Vladimir Putin 24. februara 2022. godine, do 6. marta poginulo je 364 civila, od toga 25 dece, a 759 osoba je ranjeno, po podacima Viskog komesarijata za ljudska prava OUN, sa naznakom da je to potvrđeni broj i da je ukupni broj žrtava veći. Dva miliona izbeglica iz Ukrajine izbeglo je u evropske zemlje, uglavnom žene i deca, i predviđa se da će uskoro broj izbeglih porasti na četiri miliona. Bombardovani su i civilni ciljevi, borbe se vode i oko nuklearnih elektrana. Metro u Kijevu je sklonište za vreme vazдушnih napada. Vozovi koji idu ka Poljskoj i Rumuniji krcati su, uglavnom decom i njihovim majkama, dok se iz gradova koji su pod napadima dogovaraju humanitarni koridori za prolaz izbeglica. Antiratne proteste u Rusiji surovo guši policija, hapsi i prebjia učesnike; novinari nekih od ruskih televizija odbijaju da učestvuju u ratnoj propagandi; protestima se pridružuju i srednjoškolic, sa porukom NE RATU ■

BETON BR. 241 DANAS, Ponedjeljak, 21. mart 2022.

ZID

Piše: Goran Đorđević

SEĆANJA NA JEDNOG MONDRIJANA

Da li je kopija abstraktne slike takođe abstraktna slika?
(Walter Benjamin, 1986)

Tema jedne serije na kojoj sam nedavno radio je slika Pita Mondrijana *Kompozicija II* iz kolekcije Narodnog muzeja u Beogradu, nastale u Parizu 1929. godine, a čiju sam kopiju javno slikao 1983. godine u istom muzeju. Iako se radi o delu jednog od najznačajnijih umetnika 20. veka, sama priča nema mnogo veze sa Mondrijanom ili istorijom umetnosti, i umetnošću kao takvom (Sl. 1). Tu se pre svega radi o refleksiji na temu sećanja vezanih za sopstvenu prošlost i načinima na koja se sećanja mogu proizvesti i aktualizovati kroz priču formiranu oko ove slike i njenih delova. Istovremeno je ovo i primer kako nešto što je nekada napravljeno kao umetničko delo (original) i njegova kopija mogu promeniti svoja značenja i uloge i postati nešto drugo, u zavisnosti od priče u kojoj se pojavljuju, u ovom slučaju kao novi suvenirni objekti sećanja na jedan događaj iz 1983. godine. Kada sam 1980. godine počeo da kopiram *Glasnik apokalipse*, to je pre svega bilo zato što sam smatrao da je kopiranje ove bezvredne slike u suštini jedan besmislen čin (Sl. 2). Međutim, nakon izvesnog vremena, počeo sam da shvatam da kopiranje *Glasnika* nije toliko apsurdno kao što na prvi pogled izgleda, da kopija nije uvek trivijalna slika i manje značajna od originala. Naprotiv, postao sam svestan da je kopija, iako formalno ista kao original, proizvod neke druge ideje i samim tim ima drugačije značenje (Sl. 3). U stvari, kopija ima najmanje dva

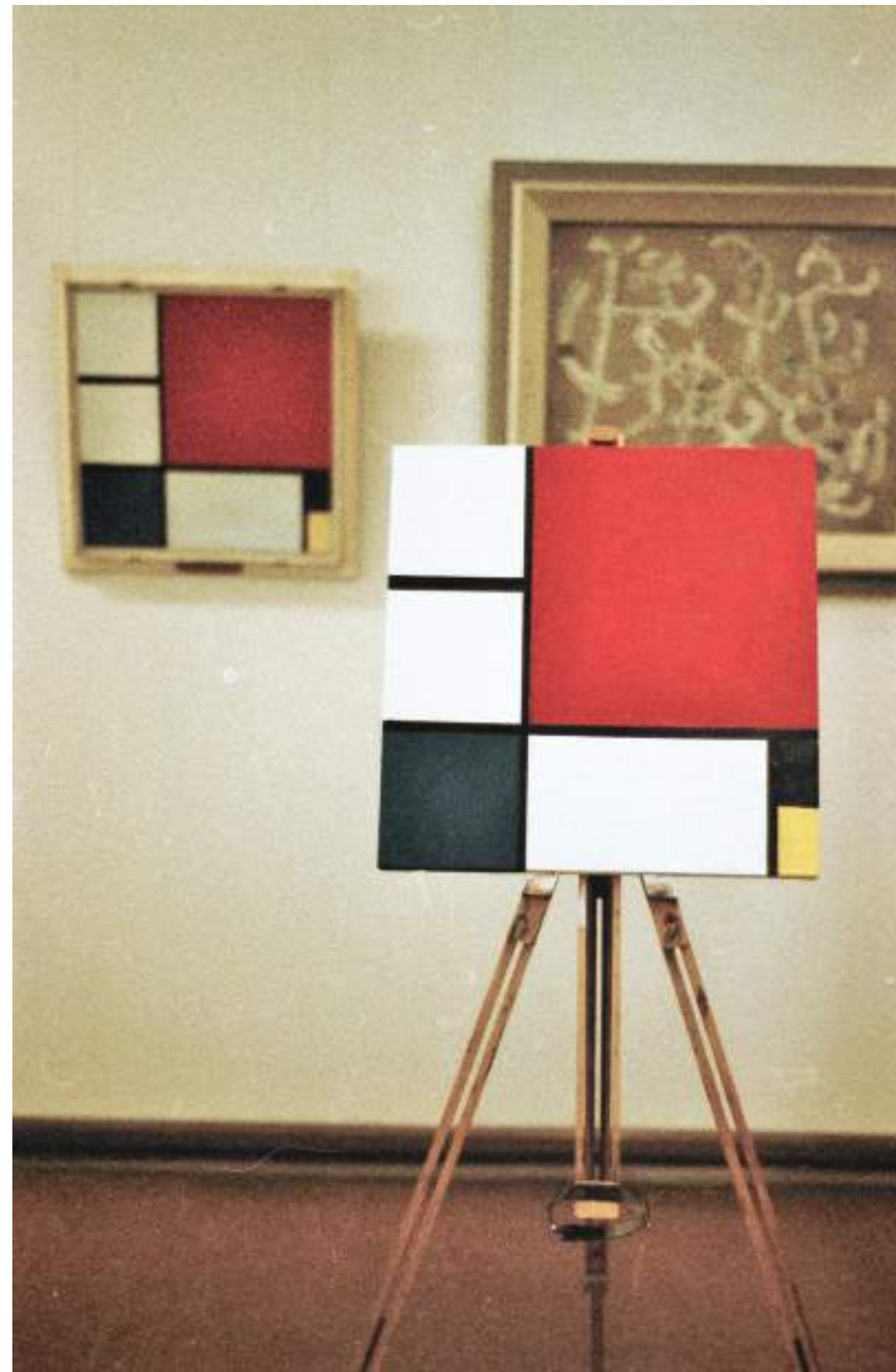
8. mart 2022, Beograd

sloja značenja, dok original ima samo jedno. Dakle, ako je original *Glasnik* bezvredna slika, ne znači da su to i njene kopije. Zanimljivo je da su, nekim čudnim zaokretom, kopije implicitno dale važnost originalu, pa je tako i bezvredni original sada počeo da dobija dodatna značenja.

Međutim, kada sam tri godine kasnije napravio javnu demonstraciju „kako kopirati Mondrijana“, u Narodnom muzeju u Beogradu, nisam ni pomislio da će moja kopija Mondrijana ikada biti važnija od originala (Sl. 4). Čak i kada se kopija ove iste slike, potpisana Mondrijanovim inicijalima, ali datirana dugo nakon njegove smrti, pojavila na Benjaminovim predavanjima i raznim izložbama, uključujući i „Slučaj Kompozicije II“ u Narodnom muzeju 2010. godine, kada je kopija bila izložena zajedno sa originalom.

Danas, posle toliko godina, počinjem da menjam mišljenje. Slično onome što sam radio sa Glasnicima pre četrdeset godina, nedavno sam počeo da pravim kopije ove Mondrijanove slike. Razlika je u tome što se izraduju na različitim površinama ali su uvek istih dimenzija/proporcija kao original. Ako površina nije dovoljno velika, onda bi se slika delimično reprodukovala (Sl. 5). Ne samo da su ove kopije složenije celine od originala, već daju dodatni značaj ovoj konkretnoj Mondrijanovoj slici. Sadašnjim kopiranjem ova slika nije zamrznuta u svom vremenu, već postaje sećanje koje se aktualizuje svaki put kada se pravi nova kopija. Osim ovakvih kopija Kompozicije II, u svojoj sobi sam ponovio „instalaciju“ izvedenu 1983. godine u Narodnom muzeju, samo što su sada na zidu sve tri slike kopije, uključujući i Mondrijana (Sl. 6). Kada sam ubrzo nakon toga u Zemu-nu prošao pored napuštene fabrike ključeva, pomislio sam kako bi možda imalo smisla da se ista instalacija privremeno prenese i izloži u ovom prostoru (Sl. 7).

Pravljnjem kopije mi pamtim original. Svaka nova kopija je kao obnovljeno sećanje i može da igra ne samo jednu ulogu (kao, na primer, original u Istoriji umetnosti), već različite uloge u različitim pričama, kako fizički (na izložbi) tako i simbolički (u narativu).

➔ 3. Goran Đorđević, „Kako kopirati Mondrijana“, original i kopija, Narodni muzej, 1983.

ŠTRAFTA

Piše: Zorana Simić

DVE MUŠKE KNJIGE

„Eva, rekla sam i obrisala suze, od danas ćeš ćutati“.
Milica Vučković, *Smrti ishoda atletskih povreda*

„I dan-danas sam ponosna“.
Milena Marković, *Deca*

Znam jednu ženu / još dok je dete bila / dete je rodila / i zato se nije obrazovala / da bude načitana / ko gospode s televizora / iz udaljenih komšiluka / viđjaste nogu dugih kao / lastavica / da putuje / da gleda odozgo / da se pita / šta je vijadukt / a šta serpentina. (A bila je najpametnija / od svih je bila pametnija / ta žena). Toj sam ženi / pre neki dan / dala pregršt knji-

II

ga / s lepim koricama / ovenčanih poslednjih godina / lepim priznanjima / u nacionalnim i regionalnim okvirima / i rekla sam // vidiš / nikad nisam bila dobra ćerka / ni dobar sin nisam bila / da sam bar dobar sin bila / a ovako / uvek sam štrčala / ko da me nisi ti omacila / nego neka kuja / ovako ružna mala guzata / padavičarka / mala kalaštura / umela sam samo da plačem i da čitam / i dalje umem samo da plačem i da čitam / vidi me porasla sam / znam šta je vijadukt a šta serpentina / a ostala sam mala ružna još guzatiya / i dalje samo plačem i čitam // i čujem kako kažeš / plači plači manje ćeš da pišaš / i pišam. Dala sam joj pregršt nagrađenih knjiga, izvadila sam ih iz kutije na kojoj piše adidas, a moglo je da piše calvin klein, da samo ja umem da pišem onako kako sam umela s petnaest godina, kad me je nastavnik srpskog oterao s literarne sekcije, ni dan-danas ne znam da li zato što sam imala najmanje talenta ili sisa. I rekla sam joj: čitaj to čitaj, manje ćeš da pišaš, ne pišaju sve mame rivotirile pa neće ni moja, čitaj / bu-di dobra / da vidiš da nisi samo ti / tužna / nije samo tebe život lupao / majlem po rebrima / majlavi / rukama / pravim muškim / nisu naši preci zalud / vekovima / pili krv iz svojih kolena / iz vratnih žila naroda / džigerica nije tekla / da bih ja ludila glumila / neki feminizam / progres neki mama. Možda će ti u početku biti

III

➔ 4. Goran Đorđević, „Kako kopirati Mondrijana“, Narodni muzej, Beograd 1983.

➔ 5. Goran Đorđević, „Sećanja na jednog Mondrijana“, privatni stan, Beograd 1981.

malo čudno, tako nešto još nisi videla, toga još nije bilo na ovim prostorima, prvi put u istoriji se događa, tako je sa svim revolucijama, nemoj da brineš ako ne znaš koji je to žanr, da li reklama za biber ili vegetu, etička parabola ko- lebljivog smisla, epski omaž kafanama i/ili dal- matinskim baladama, prilog razumevanju poetike Dina Merlina, roman ili isповest u poglavljima, presečenim, cap. Rekoh joj još i ovo: čitaj to, i postaćeš tolerant- nija, naučićeš najzad šta je empatija, spoznaćeš šta je istinska muka, osetićeš šta je tragedija, šta znači biti prava žrtva, i znaćeš dobro šta je nepravda, i šta ti je sudbina. I dodadoh istog ča- sa: znam da već sve to znaš, znam da ti sve uvek znaš, ali zato književnost i postoji, da otkriješ ono što već znaš, da se prepoznaš u opisima da- vola za koje ti odmah kažu da su opisi đavola, ili pak, u mnogo boljem slučaju, da u opisima čove- ka svog života prepoznaš đavola, pritajenog i za-

fraza koje život i ništa znače, „ja te razumem, ja ću ti pomoći, jer ti zaslužuješ beskraj, a ja sam daleko od toga“, ali da na kraju ipak, ipak, stek- neš utisak da roditelji nisu odgovorni ni za šta dok god su otac, da je orgazam isto što i želja da mu rodiš sina, a žena ženi da je sestra sve dok je brat. Ne boj se, rečenice teku ko reka bez mulja, ispod površine nema mnogo toga mada bi se tu i stena udavila, zato i postoji književnost, da bi- smo se plačno divili životima koje živimo iz dana u dan, životima koji nisu bogzna šta, pa zašto bi onda književnost bila (to ti je svojevrstni brutalis- tički realizam), i zašto bi onda bilo važno da li u tekstu na nekom mestu stoji tačka ili bezdan. Ili jama / bezdanja. I reče mi jedna žena / što je knjigu u ruke / zad- nji put uzela / kad je lektiru čitala / za četvrti razred srednjih škola i gimnazija / naravno pre nego što je počeo rat / reče mi ona dakle. Šta si mi ovo dala / odmah sam po stilu videla / Je-

lena Bačić Alimović samo nivo iznad / pismo- no je nema šta obuka se neka prošla / Alimpić se kaže mama / Alimpić kakve veze ima / bitno je kako piše ne kako se preziva / a to znam jer sam čitala. I reče mi ta žena / šta si mi ovo da- la / već sam Vidojkovića progutala / opet se ne- ko folira / opet sto mokar od vinjaka / sve go šmeker do šmekera / sve su druge njena loša kopija / ko da za Bukovskog niko nije čuo / ko da nisam bila zajebana / ko da ne znamo šta je zajebana / strast. I reče mi ta žena / doduše sa- mo očima / strašno si me razočarala / mislila sam da nešto čitaš / mislila sam da čitate / vi što živite od čitanja / vi što leba jedete / pišu- ci o tome što čitate / a vi se sve vreme zajeba- vate / i nas zajebavate / i nikom ništa. Rekoh ja ženi toj / nemoj da si takav noj / tu gde glavu zabijaš / nije više fi k c i j a // Sedam ljutih gusara / slova jedu povazdan / od svih sedam slova sad / ostala su zadnja dva! ■

BETON BR. 241 DANAS, Ponedjeljak, 21. mart 2022.

ARMATURA

Piše: Nikola Gajić

OSMOMARTOVSKA DEŠAVANJA U JUGOSLAVIJI

8. mart 2022. godine na prostoru Jugoslavije protekao je borbena, uz protestne marševe žena ali i tribine, projekcije filmova, predstave, razgovore i online predavanja. Donosimo pregled nekih od aktivnosti koje su se odigravale tim povodom širom Jugoslavije, prateći mapu osmomartovskih događaja u Srbiji i regionu koju već godinama unazad sastavlja i objavljuje Rekonstrukcija ženski fond.

SRBIJA

Protestni marš u Beogradu okupio je veliki broj feminističkih organizacija i pojedinki, pod sloganom za „Solidarne i pobunjene! Za radna prava, za pravdu, za mir!“ Protest je počeo okupljanjem kod Studentskog kulturnog centra, odakle se kolona uputila prema Trgu Republike, te ka prostoru „Miljenko Dereta“ u kome se održalo neformalno druženje, koje se nastavilo tokom noći u „Ljubimcu“. Istoga dana, šesti put zaredom BeFem je dodelio priznanja za feminističke inicijative pojedinkama i organizacijama – Bring the Noise za 2021. godinu, a u Društvenom centru Oktobar borbeni Dan žena obeležen je prigodnom tematskom žurkom.

U Čićevcu je Udruženje mladih Okular ispred Inkluzivne kuće za decu i mlade obeležilo 8. mart uličnom akcijom tokom koje su sugrađankama poklanjali radove sa ranije održane radionice, dok je u Mošorinu Klub finih zanata održao online razgovor o ličnim i zajedničkim istorijama lokalnih žena.

Osmomartovski pub kviz humanitarnog karaktera zajednički su organizovali Udruženje građanki FemPlatz i Pab kviz Misilac u Pančevu, a sredstva prikupljena te večeri donirana su Sigurnoj kući Pančeva. Udruženje Romkinja Osvit iz Niša je organizovalo uličnu akciju povodom 8. marta kao i okrugli sto „Primeri pozitivnih praksi za dostupnost socijalnih usluga ženama sa iskustvom porodičnog i partnerskog nasilja“. U Prijepolju, od 6. do 10. marta, televizija Forum emitovala je poseban Osmomartovski program, odnosno dokumentarne i igrane filmove posvećene feminističkom pokretu i borbi za prava žena, kao i emisije iz produkcije TV Forum na teme rodne ravnopravnosti, ekonomskog osnaživanja žena, borbe protiv nasilja nad ženama. Ulična akcija održana je i u Subotici, gde su aktivistkinje „Ženskih studija i istraživanja“ iz Novog sada (podružnica Subotica) delile flajere prolaznicama i prolaznicima sa porukama i parolama koji tematizuju 8. mart kao Međunarodni dan žena, društveno angažovanje žena danas, kao podsednik na borkinje za ženska prava.

U Zrenjaninu, u Gradskoj narodnoj biblioteci „Žarko Zrenjanin“ od 1. do 8. marta održan je Osmomartovski sajam knjiga, a samog 8. marta po-

klon članske kartice dobijale su za Dečje i Pozajmno odeljenje biblioteke devojčice, devojke i žene, a istovremeno su u biblioteci emitovane audio poruke sugrađanki koje dele svoje preporuke za čitanje i odgovaranje na važno i pomalo zanemareno pitanje – kako su. Zrenjaninski socijalni forum organizovao je projekciju filma „Žena, majka, policajka“, a u Kulturnom centru Zrenjanina održana je tribina pod nazivom „Drugačiji pogled na Osmi mart“ o ostvarivanju prava žena, radnim pravima, diskriminaciji žena na poslu i poštovanju stečenih prava. Govorile su sociološkinja Ankica Dostanić i Milica Lušor, aktivistkinja ROZA Udruženja za radna prava žena.

HRVATSKA

U Zagrebu, feministički kolektiv fAKTIV 8. mart proslavio je glasno i borbena, noćnim maršem na ulicama Zagreba, pod parolom Danas marš, sutra štrajk.

Udruga Domine i žene Splita su takođe na ulicama proslavile 8. mart pod parolom #ŽeneSplitaZaSveŽeneSvita, iskazujući solidarnost sa ženama koje su podnele najveći teret pandemije KOVID-19, ali i sa ženama Ukrajine i ostatka sveta koji iz raznih razloga ne žive život koji zaslužuju. Udruga PaRiter je organizovala i održala protestni noćni marš ulicama Rijeke zahtevajući da se problemi nasilja nad ženama i femicida shvate ozbiljno, pod parolom Ni anke jena već.

SLOVENIJA

U Mariboru se u ovom periodu održava feministički filmski festival FeFi, posvećen ženskim iskustvima i autorkama posebno iz nevidljivih, marginalizovanih i potčinjenih društvenih grupa.

Inštitut 8. marec organizovao je i pozvao na protest u Ljubljani 8. marta, slaveći sve one žene koje su se borile za pravo glasa, pravednije uslove rada i koje se nisu sklanjale pred nepravdom, uz poruku: borba za pravedniji i bolji svet se nastavlja.

KOSOVO

Žene Kosova su izašle na ulice Prištine i marširale zajedno protiv ubijanja žena, za socijalnu pravdu i rodnu jednakost. Marševi žena koje zahtevaju društvo bez seksizma, mizoginije, homofobije, transfobije i ostalih oblika ugnjetavanja su održani i u Mitrovici, Prizrenu, Obiliću, Peći, Gnjilanu, Orahovcu, Lipljanu, Štimlju, Vučitrnu.

BOSNA I HERCEGOVINA

Fondacija CURE u Sarajevu je organizovala osmomartovski marš pod parolom „Feminizam nije vodio ratove, nacionalizam jeste!“.

→ 6. Goran Đorđević „Kako kopirati Mondrijana“, obnovljeno sećanje, privatni stan, Beograd 2021.

→ 7. Goran Đorđević „Kako kopirati Mondrijana“, obnovljeno sećanje, napuštena fabrika, Zemun 2021.

→ 8. Goran Đorđević „Sećanja na jednog Mondrijana“, napuštena fabrika, Zemun 2021.

MAKEDONIJA

Više stotina aktivistkinja i aktivista okupilo se 8. marta u Skoplju ispred Vlade Republike Makedonije povodom Međunarodnog dana žena, čime je obeležen početak šestog Marša za ženska prava, u organizaciji Platforme za rodnu ravnopravnost i aktivistkinja za ženska prava. Uzvikujući „Siromaštvo ima žensko lice“, aktivistkinje su podsetile da,

uprkos činjenici da žene čine polovinu stanovništva u zemlji, one i dalje ne uživaju jednaka prava u gotovo svakom aspektu svog života, na poslu ili kod kuće, u političkom ili društvenom životu.

CRNA GORA

U znak sećanja na sve žene ubijene od strane svojih partnera, Centar za ženska prava u Podgorici je organi-

zovao Osmomartovski marš posvećen borbi protiv femicida.

U susret 8. martu, dan ranije u Kotoru ANIMA – Centar za žensko i mirovno obrazovanje organizovala je performans „Mir nema alternativu“ na Trgu od oružja, kao i radionicu „Mir je naša obaveza“. Akcije su realizovane u sklopu XIII Osmomartovske konferencije, događaja kojeg u kontinuitetu ANIMA organizuje od 2009. godine ■